

Christopher Klinger

To årtier i grænselandet 1979-1999

Det var ikke givet at jeg blev en del af det danske mindretal i det slesvigske grænseland. Min mors familie var rodfæstet i Holsten mens min far blev født under min farmors og hendes families flugt fra den røde armers fremmarch mod Østprøjsen og resten af Nazityskland i slutningen af Anden Verdenskrig. Mine forældre uddannede sig begge i Kiel og bosatte sig derefter i Svans, hvor de begge havde fundet arbejde. Der mødte de aktive medlemmer af mindretallet i midten af 1970erne.

Mine forældre havde allerede følt sig tiltrukket af Danmark gennem ferierejser nordpå og dansk møbeldesign. Derfor faldt anbefalingerne af den danske pædagogik og skolemodel, dansk kultur og ikke mindst sprogforståelsen i grænselandet, i god jord. I det mellemfolkelige forståelses navn blev børnehaven i Egenfærde valgt som udgangspunkt for mine to søskende og jeg.

Vores forældre meldte sig også straks ind i SSF og tog de anbefalede og obligatoriske dansktimer på den lokale danske folkeskole. Det var dog ikke tvingende at skifte parti ved samme lejlighed og som socialdemokratisk kommunalpolitiker fik min mor da også et enkelt opkald fra lokal- og partiavisen Flensborg Avis' politiske redaktion da et lokalt SSW-forslag blev nedstemt af et ikke-dansk flertal i Freienwills kommunalbestyrelse. Min far hævdede offentligt, at man ikke behøvede at købe hele bygningen når man ønskede at handle i en dagligvarebutik. Begge var dog engagerede i forældrebestyrelserne i børnehaven og folkeskolen indtil det sidste skoleskift.

I midten af 1980erne startede jeg i første klasse i Satrup Danske Skole, en landsbyskole med et stabilt elevtal på ca. 35 fra 1.-9. klasse. De lave klassekvotienter hjalp på indlæringen og i starten af 90erne skiftede jeg til Duborg-Skolen. Skolestarten dér bød på et lille kulturшок på grund af de mange – 24 – elever i klassen og den geografiske spredning, idet Duborg dengang var det eneste samlingssted for elever fra øerne i Vesterhavet til de sidste udposter ved Kielerkanalens forbindelse til Østersøen. Skolen var ikke kun et undervisningsrum, der var mulighed for at omdanne et klasseværelse til kirkerum for præstenaboen og når der ikke blev spillet bold i gymnastiksalen kunne den bruges til både bankoaftener og juleafslutninger med teaterforestillinger.

Som ung elev var det helt normalt for mig at opleve de samme personer i forskellige roller i hverdagen, fx når skoleinspektøren ledte fodboldholdet om eftermiddagen, viceværtens FDF-trop, børnehavepædagogen var aktiv i sejlklubben FYC og lignende. Mindretallet var nærmest selvsupplerende i alt og set fra mit perspektiv var der kun få tilbage med ægte danske rødder som fx historisk langvarig tilknytning til mindretallet, familiære forbindelser hen over grænsen – som endnu var fysisk tilstede – eller engagement i mindretallets uddannelses-, fritids- og kultursektioner.

Mine egne oplevelser af Danmark blev paradoksalt nok mindre jo ældre jeg blev. Fra at have været et ferieparadis i form af et sommerhusferieophold ved Ringkøbing Fjord eller på Als og udflugter til LEGOLand blev Billund og senere København kun mellemstationer på rejser længere ud i verden. Da vi i midten af 90erne også fik parabol var det slut med at se børnetimen på DR eller amerikanske actionfilm på TV2. Dog var det ikke kun SUn som gjorde at jeg ville læse på Roskilde Universitetscenter efter min studentereksamen. Det var i højere grad en venstreorienteret samfundslærer som åbnede mine øjne for anderledes uddannelsesmuligheder som voksen.

Genstandsfortællinger

Skoletaske og studenterhue

Jeg fik selv lov til at vælge min første skoletaske, en eksotisk Amigo til min start på Satrup Danske Skole i 1986. Den holdt sig mere eller mindre indtil jeg i 1992 startede på Duborg-Skolen og i den anledning fik lov til at skifte den ud med en mere voksen Fjällräven rygsæk i sort. Ligeså overskueligt og roligt som det var at få en håndfuld klassekammerater i begyndelsen var dagene fra den kollektive huepåsættelse i Duborg-Skolens fællesareal begyndelsen på 14 dages daglige rusfester, hvor studenterhuen blev fyldt med tekster og tegn, hvis mening kun de indviede kunne forstå.

Lejrskoledagbog

Dagbogen er fra det sidste lejrskoleophold mens jeg var elev på Satrup Danske Skole. Den minder mig om udflugter ned til stranden og udspring fra de spændende bunkers som tyskerne havde efterladt i majdagene 1945. Opholdet var på tværs af flere årgange og også denne gang forblev vi i Jylland. Som gymnasielev var rejsemålene oftere europæiske end dansk: efter Kangerlussuaq gik turene til bl.a. Prag, Trier og Dublin.

Dannebrog

Dannebrog kom kun frem til fødselsdagene i min familie. Sammen med en marmorkage pyntede den altid gavebordet om morgenen hhv. spisebordet når jeg om eftermiddagen fik lov til at invitere op til ni kammerater til kage, slik, chips og leg. Flere børn var der i de år, mine søskende var en del af festen, ikke plads til: Mine forældre havde kun tolv stole til spisebordet!

FDF- og spejdergrej

I 1992 blev jeg medlem af FDF-afdelingen i Tarp. Min søster gik der i forvejen og jeg kom også til at opleve friluftslivet med natteløb, raftebygning, lejrballsang, kanoturen på Trene-floden eller Flensborg Fjord og forbløffende lidt kristendom. I centrum var kammeratskabet med elever fra andre skoler end min egen og lejrophold på spejderlejeren Tydal eller en rejse til Færøerne med vandreture igennem landskabet og organisering af ørreder fra de lokale fiskefarme. I forbindelse med at min familie senere flyttede til en landsby nær Skovlund blev jeg medlem af Det Danske Spejderkorps for Sydslesvigs Mølletrop. Korpsets nabo var i øvrigt Karl Otto Meyer, SSW-formanden og mindretallets politiske repræsentant hos delstatsregeringen i Kiel.

Stærk mand

Den første store begivenhed efter julen var nytårsaften og de dertil hørende rummelpott-togter hos naboerne. Med plattyske sange fik vi som børn nærmest uoverskueligt store mængder slik og småmønter (til køb af mere). Udklædning var derfor et must og for mig betød den aften ikke kun festmad og *Dinner for one* med den tyske intro og publikumslatter (begge dele mangler jo i DR-udgaven). Som voksen blev slikposerne udskiftet med snapsglas, hvilket ikke har haft en negativ effekt på stemningen når man kom hjem igen.

Anarkiststjerne

I takt med at jeg større gled fritidsinteresserne ud af mit liv og ind kom samfundskritikken, bl.a. i form af en tilegnelse af den anarkistiske socialismes tekster. Disse indeholdt både svar på kapitalismens udfordringer og den organiserede dogmatiske venstrefløjs teser. Som udfordrende korrektiv til den herskende samfundsorden var anarkismen velegnet til at være identitetsskabende for en teenager i en verden, hvor det nationale endnu i høj grad var bestemmende.

Flodhesten

Flodhesten Janus er en gave fra en veninde og grundstammen i en efterhånden stor samling af flodheste. Jeg fik den aftenen før jeg rejste til Danmark for at starte på min uddannelse og den har i mange år mindet mig om mine forbindelser som strakte sig ud til flertalsbefolkningen.

Militærnægtertjeneste

Mens jeg svedte over mine sidste eksamener i 13. årgang (3.g) begyndte den sidste krig på Balkan, hvilket kun bekræftede mig i både det politisk rigtige i mindretalserklæringerne fra 1955 og at søge en stilling som militærnægter på Dansk Alderdomshjem i Flensborg. I de 11 måneder jeg arbejdede på plejeafdelingen kom jeg sammen med den del af mindretallet som havde været 'present at the creation' i mellemkrigstiden og ikke kun derfor havde klare nationale synspunkter. Der oplevede jeg en anden tilgang til ens hjemstavn og historien end min egen. Min mormor havde selv et kort ophold på alderdomshjemmet i 2006, da hun efter et par år i den danske seniorresidens i Tarp, havde brug for pleje. Det gav mig en utrolig tryghed at vide hende i mine fhv. kollegaers kendte, kyndige og kærlige hænder.

ID-kort og pas

Som 16årig fik jeg mit første ID-kort og i forbindelse med studiestarten i Roskilde skulle jeg søge om midlertidig opholds- og arbejdstilladelse hos det danske generalkonsulat i Flensborg – i tre bureaukratiske eksemplarer. Den blev klistret ind i mit rødebedefarvede pas uden Jellingesten. Statsamtet i Roskildes forlængelse og en permanent ordning allerede fra 2002 var en ren formsag, da mit studenterbevis gav mig et mindretalsbonus.

Campingpas

Efter min studentereksamen tog jeg på campingferie på Rømø sammen med min daværende kæreste, min søster og hendes partner.

Lånekort og kørekort

Som nystartet elev på Duborg blev Nørregade for enden af Marietrappen et kulturområde som jeg nød at bevæge mig rundt i. I Aktivitetshuset sad vi og redigerede elevavisen Sputnik og senere fik jeg også taget et kørekort til filmafdelingen i forbindelse med en projektopgave i engelskundervisningen. Dansk Centralbibliotek for Sydslesvigs bogsamling havde et fint kulturudbud, men en fast avislæser på læsesalen blev jeg aldrig. I min familie holdt vi både Flensburger Tageblatt og Flensborg Avis og det var nok.

Rene Rasmussen ”Den ideelle sydslesvigere”